

III. Przegląd prawodawstwa

1. Prawo konstytucyjne.

(Za 1926 rok).

1. Zmiana Konstytucji Polskiej.

Rok 1926 ma szczególne znaczenie dla polskiego prawa konstytucyjnego, ponieważ w roku tym, w związku z wypadkami majowymi, dokonana została zmiana Konstytucji Polskiej. Ustawa z 2. sierpnia 1926, zmieniająca i uzupełniająca Konstytucję Rzeczypospolitej (Dz. Ust. 78/442) zmieniła wzgl. uzupełniła szereg artykułów naszej Konstytucji. Do najważniejszych modyfikacji zaliczyć należy: 1) przyznanie Prezydentowi prawa rozwiązywania Sejmu i Senatu, 2) przyznanie Prezydentowi prawa wydawania rozporządzeń z mocą ustawy, 3) przyznanie Rządowi znacznych uprawnień w dziedzinie budżetowej.

Rozwiązanie Sejmu. Według dotychczasowego brzmienia Konstytucji Prezydent mógł rozwiązać Sejm tylko za zgodą $\frac{3}{5}$ Senatu. Poza tem Sejm mógł się rozwiązać własną uchwałą większością $\frac{2}{3}$ głosów.

Obecnie Prezydent uzyskał wyłączne prawo rozwiązania Sejmu i Senatu. Prezydent rozwiązuje Sejm i Senat po upływie czasu, na który zostały wybrane czyli po upływie kadencji parlamentarnej. Poza tem może rozwiązać Sejm i Senat w każdym czasie, na wniosek Rady Ministrów, umotywowanem orędziem, jednakże tylko raz jeden z tego samego powodu (art. 26).

Nowe wybory powinny odbyć się w ciągu 90 dni od dnia rozwiązania. Termin ich ma być oznaczony w orędziu Prezydenta o rozwiązaniu Sejmu i Senatu. Konstytucja wprawdzie mówi, że termin wyborów będzie oznaczony bądź w orędziu Prezydenta „bądź w uchwale Sejmu lub Senatu”, ale te ostatnie słowa zostały jedynie z powodu przeoczenia pozostawione z dawnego tekstu i obecnie nic nie oznaczają, ponieważ dotychczasowe prawo samorozwiązania Sejmu zostało z art. 26. skreślone.

Nadanie Prezydentowi prawa rozwiązania Sejmu i Senatu stanowi najważniejszy punkt ostatniej reformy Konstytucji. Dopiero dzięki tej reformie zostanie w znacznej części zrealizowana zasada podziału władz w znaczeniu równowagi władz. Sejm może obalić Rząd, ale Rząd może przedłożyć Prezydentowi wniosek rozwiązania Sejmu (i Senatu). W ten sposób zostanie w znacznej części osiągnięty propagowany przez Monteskjusza postulat „ażeby władza wstrzymywała władzę”.

Rozporządzenia z mocą ustawy. Według dotychczasowego brzmienia Konstytucji nieznane były „rozporządzenia z mocą ustawy”. Wprawdzie na początku 1924 r., za rządu Wł. Grabskiego, Prezydent Rzeczypospolitej otrzymał w drodze ustawowej nadzwyczajne pełnomocnictwa w dziedzinie skarbowej i mógł faktycznie regulować stosunki gospodarczo-skarbowe w drodze rozporządzeń, jednakże formalnie były to zawsze tylko rozporządzenia, mające na celu wykonanie przepisów ustawowych. Nadanie Prezydentowi w pewnym zakresie prawa zmiany ustaw zapomocą rozporządzeń (co nastąpiło w powyższej ustawie o naprawie skarbu z 11. stycznia 1924) mogło wzbudzać wątpliwości ze stanowiska konstytucyjnego.

Obecnie zmieniona Konstytucja nadaje Prezydentowi prawo do wydawania „rozporządzeń z mocą ustawy”. Prawo to przysługuje mu w 2 wypadkach: 1) gdy Sejm i Senat są rozwiązane a zachodzi nagła konieczność państwowa, 2) gdy specjalna ustawa upoważni Prezydenta do wydawania takich rozporządzeń w pewnym zakresie i w pewnym czasie (art. 44).

Rozporządzenia z mocą ustawy nie mogą w żadnym wypadku zmieniać Konstytucji. Będą one wydawane na wniosek Rady Ministrów i podpisane przez Prezydenta, Prezesa Rady Ministrów i wszystkich Ministrów oraz ogłoszone w Dzienniku Ustaw. Rozporządzenia te tracą moc obowiązującą, jeżeli nie zostaną złożone Sejmowi w ciągu dni 14 po najbliższem posiedzeniu Sejmu lub jeżeli po złożeniu ich Sejmowi zostaną przez Sejm uchylone.

Poza tem są wymienione w Konstytucji specjalne zastrzeżenia co do treści rozporządzeń z mocą ustawy, wydawanych w czasie, gdy Sejm i Senat są rozwiązane. Oprócz ogólnego zaznaczonego wyżej ograniczenia co do zmiany Konstytucji nie mogą one jeszcze dotyczyć: 1) ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu. 2) praw samorządowych, 3) ustalenia budżetu, 4) ustalenia stanu liczebnego wojska i poboru rekruta, 5) zaciągnięcia pożyczki państwowej, zbycia, zamiany i obciążenia

nieruchomego majątku państwowego, ustanowienia ceł i monopolów, ustalenia systemu monetarnego, przyjęcia gwarancji finansowej przez Państwo, 6) wykonania parlamentarnej kontroli nad długami państwa, 7) zawarcia umów międzynarodowych, które według Konstytucji wymagają zgody Sejmu, 8) wypowiedzenia wojny i zawarcia pokoju i 9) konstytucyjnej odpowiedzialności ministrów.

Prawo budżetowe. Według dotychczasowego brzmienia Konstytucji przewidziane było, iż budżet Państwa ma być ustalony corocznie w formie ustawy. Nie było natomiast przewidziane, co się dzieje wówczas, gdy budżet nie został uchwalony na czas, t. zn. przed rozpoczęciem nowego roku budżetowego. W praktyce uchwalano t. zw. prowizorja budżetowe.

Obecna reforma Konstytucji przewiduje także ten wypadek i zawiera cały szereg przepisów, dotyczących różnych możliwości w tym względzie. Przewodnia myśl tych przepisów polega na zasadzie, iż w wypadku nie załatwienia budżetu (w formie przyjęcia go lub odrzucenia) przez Sejm i Senat w okresie 5 miesięcy przed rozpoczęciem nowego roku budżetowego, projekt rządowy zostaje ogłoszony przez Prezydenta, jako ustawa (art. 25).

Powyższe 5 miesięcy, przeznaczone dla uchwalenia budżetu przez Sejm i Senat dzieli Konstytucja w sposób następujący: 1) $3\frac{1}{2}$ miesięcy dla uchwalenia budżetu przez Sejm, 2) 30 dni dla uchwalenia budżetu przez Senat, 3) 15 dni dla ponownej uchwały Sejmu, w której może proponowane przez Senat zmiany przyjąć zwykłą większością lub odrzucić większością $\frac{11}{20}$ głosów. W razie niewykonania w powyższych terminach przez dany czynnik ustawodawczy swego uprawnienia (i obowiązku) Konstytucja przyjmuje milczącą zgodę i przechodzi do stadium następnego.

Jeżeli Sejm jest rozwiązany przed uchwaleniem budżetu, Rząd ma prawo czynić wydatki i pobierać dochody w granicach zeszłorocznego budżetu, aż do uchwalenia przez nowy Sejm i Senat prowizorium budżetowego.

Odpowiedzialność parlamentarna ministrów. Według Konstytucji Sejm pociąga do odpowiedzialności parlamentarnej ministrów zwykłą większością. Ponieważ ta zwykła większość mogłaby być przypadkowa, więc obecna reforma wprowadza zastrzeżenie, że wniosek żądający ustąpienia Rady Ministrów lub poszczególnych ministrów, nie może być poddany pod głosowanie na tem posiedzeniu, na którym został zgłoszony (art. 58).

Jest to pewna poprawa stanu dotychczasowego, ale poprawa niedostateczna, tem bardziej, że niema żadnego zastrzeżenia co do okresu czasu pomiędzy posiedzeniami. Dopiero zrewidowanie postulatu, stawianego przez niektóre stronnictwa sejmowe, że dla obalenia ministrów wymagana jest większość u s t a w o w e j liczby posłów, stworzyłaby dla Rządu mocną pozycję i ograniczyłaby w sposób istotny nadużycia rządów parlamentarnych¹⁾.

2. Nadzwyczajne pełnomocnictwa dla Prezydenta.

Opierając się na art. 44-ym zmienionej Konstytucji, Sejm i Senat upoważniły w drodze specjalnej ustawy (z 2 sierpnia 1926) Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania „rozporządzeń z mocą ustawy” w zakresie uzgodnienia ustaw obowiązujących z Konstytucją, reorganizacji i uproszczenia administracji państwa, w zakresie świadczeń społecznych, równowagi budżetowej i naprawy stanu gospodarczego.

Pełnomocnictwa te mają trwać do dnia ukonstytuowania się następnego Sejmu. Cała liczna kategoria spraw została wyłączona z zakresu pełnomocnictw, jak np. ordynacja wyborcza do Sejmu i Senatu, sprawy samorządowe, prawo małżeńskie, ustawy językowe i szkolne, nakładanie nowych podatków i opłat publicznych etc.

3. Zwierzchnictwo sił zbrojnych.

Pierwsze rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z mocą ustawy (z dn. 6. sierpnia 1926, Dz. Ust. 79/444) dotyczy regulowania spraw w zakresie najwyższego zwierzchnictwa sił zbrojnych państwa. Kwestja ta, jak wiadomo, stanowiła już od dłuższego czasu punkt sporny, a mianowicie chodziło o to, czy ogólne normy w zakresie najwyższego zwierzchnictwa sił zbrojnych muszą być ustanowione w formie ustawy (jak twierdziła większość sejmowa), czy też mogą być regulowane aktami Prezydenta (jak twierdziły pewne koła wojskowe).

Powyższe rozporządzenie oznacza w praktyce zwycięstwo tego drugiego punktu widzenia. Głosi ono, że „akty Prezydenta Rzeczypospolitej, regulujące w sposób ogólny sprawy w zakresie Najwyższego Zwierzchnictwa sił zbrojnych Państwa (art. 46 Konstytucji), nie zastrzeżone w Konstytucji dla

¹⁾ Dokładną analizę dokonanej w sierpniu 1926 zmiany Konstytucji Polskiej znajdzie czytelnik w cennej pracy Prof. Komarnickiego „O zmianie Konstytucji Polskiej”, Wilno, 1927.

władzy ustawodawczej, wydawane będą w postaci dekretów Prezydenta Rzeczypospolitej, kontrasygnowanych przez Ministra Spraw Wojskowych i ogłaszanych w Dzienniku Ustaw".

Z punktu widzenia prawnego omawiane „rozporządzenie z mocą ustawy” może wywołać pewne wątpliwości. Konstytucja nasza bowiem nie przewiduje żadnych „dekretów” a mówi tylko o „ustawach” lub „rozporządzeniach”. Należy więc przypuszczać, że chodzi tu właśnie o „rozporządzenia” Prezydenta pod nazwą „dekretów”.

Otóż pamiętać należy, że art. 3-ci Konstytucji powiada wyraźnie, iż zakres ustawodawstwa państwowego obejmuje stanowienie wszelkich praw publicznych i prywatnych. Ten sam artykuł oraz inne artykuły, gdy mówią o rozporządzeniach, zaznaczają zawsze, iż wymagają one upoważnienia ustawy. Stanowi to jedną z podstawowych zasad państwa praworządnego, iż wszelkie rozporządzenia władzy muszą się opierać na ustawie. Wyrażony w art. 46 Konstytucji przepis, że „Prezydent Rzeczypospolitej jest zarazem najwyższym zwierzchnikiem sił zbrojnych Państwa” oznaczają tylko prawo wydawania najwyższych rozkazów wojskowych, ale nie oznacza bynajmniej, że kwestja ogólnej organizacji sił zbrojnych Państwa ma być usunięta z pod kompetencji ustawodawcy. Stąd wątpliwości konstytucyjne co do omawianego tu pierwszego „rozporządzenia z mocą ustawy”.

Prof. Dr. A. Peretiatkiewicz.

2. Prawo administracyjne.

(Za rok 1926.)

I. SPRAWY ORGANIZACYJNE.

1. Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Ustawa z dnia 15. marca 1926 r. o zmianie niektórych przepisów ustawy z dnia 3. sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 37 poz. 237). Ustawa ta zmieniła ustawę z dnia 3. sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 67 poz. 600), a w szczególności postanowiła :

1) że skarga do Trybunału nie wstrzymuje sama przez się wykonania zaskarżonego zarządzenia lub orzeczenia. Jeżeli jednak skarżący po wniesieniu skargi do Trybunału zażąda od władzy administracyjnej wstrzymania wykonania, władza

winna żądaniu temu zadość uczynić, o ile względy publiczne nie stoją na przeszkodzie, a skarżący mógłby w razie wykonania ponieść szkodę niepowetowaną.

Zaznaczamy, że według dotychczasowego brzmienia ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym wstrzymanie wykonania zarządzała na wniosek interesowanego ostatnia instancja administracyjna; w razie przewlekania załatwienia tego wniosku lub w razie odmownego załatwienia. Najwyższy Trybunał Administracyjny był władny, na wniosek strony, sam zarządzić wstrzymanie wykonania zarządzenia lub orzeczenia.

2) że władza, której zarządzenie lub orzeczenie zostało uchylone przez Trybunał, obowiązana jest w ciągu dni 30 od doręczenia jej wyroku, wydać nowe zarządzenie lub orzeczenie w tej sprawie. W tym wypadku jest ona związana zaopatrywaniami, zawartymi w wyroku Trybunału.

Według dotychczasowego brzmienia ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym, władza, której zarządzenie lub orzeczenie zostało uchylone przez Trybunał, obowiązane było wydać niezwłocznie nowe zarządzenie lub orzeczenie w tej sprawie, jednakowoż bez oznaczenia pod tym względem obligatoryjnego czasokresu dla władzy.

3) że skarga musi być podpisana przez adwokata, chyba, że skarżący posiada wyższe wykształcenie prawnicze.

Zaznaczamy, że dotychczas ustawa o Najwyższym Trybunale Administracyjnym nie znała przymusu adwokackiego podpisu na skardze. Sprawa ta ma zresztą całą swoją historję. W rządowym projekcie ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym z dnia 7. lutego 1922 r. art. 12 projektował, że skargi można wnosić wyłącznie za pośrednictwem adwokatów. W projekcie, przedłożonym przez sejmową komisję konstytucyjną sprawozdaniem z dnia 20. maja 1922 roku art. 12 zawierał przepis, że skargi do Trybunału można wnosić wyłącznie za pośrednictwem osób, posiadających pełne wykształcenie prawnicze, o ile sam skarżący nie posiada tej kwalifikacji. Obie te koncepcje wówczas się nie utrzymały.

4) odpowiednio zmieniono art. 13 w tym między innymi kierunku, że należy ewentualnie dołączyć do skargi świadectwo, stwierdzające wyższe wykształcenie prawnicze skarżącego.

5) W art. 18 ustawy wprowadzono zmiany ważne: Trybunał rozstrzyga sprawę po przeprowadzeniu rozprawy. Jeżeli jednak strona w skardze zrzeknie się rozprawy, a ani władza

pozwana, ani osoba trzecia zainteresowana rozprawy nie żądają, rozstrzygnięcie może według uznania Trybunału nastąpić i bez rozprawy. Komplet orzekający na rozprawie składa się z trzech, względnie pięciu sędziów, włączając w tę liczbę i przewodniczącego. O ilości sędziów kompletu orzekającego decyduje się na posiedzeniu niejawnym (komplet, przekazujący skargę do rozprawy).

6) Określenie „rozprawa główna” zastępuje się określeniem „rozprawa”.

7) Zmieniono art. 27 (umorzenie postępowania w razie cofnięcia skargi przez skarżącego, cofnięcie zaskarżonego orzeczenia lub zarządzenia, śmierć skarżącego względnie zgaśnięcie skarżącej osoby prawnej).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30. kwietnia 1926 r. w sprawie czasowego zawieszenia art. 12 ust. 2 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym w brzmieniu nadanem jej ustawą z dnia 25. marca 1926 r. na obszarze województw: wileńskiego, nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego (Dz. U. R. P. Nr. 44 poz. 270), postanowiło, że w sprawach, w których orzeczenie lub zarządzenie władzy administracyjnej lub samorządowej w pierwszej instancji zostało wydane na obszarze województw: wileńskiego, nowogródzkiego, poleskiego lub wołyńskiego, skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego może nie być podpisana przez adwokata.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu z dnia 16. czerwca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 74 poz. 424) celem wykonania ustawy z dnia 25. marca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 237) o zmianie niektórych przepisów ustawy z dn. 3. sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym, dotyczy opłat od skarg, zwrotach części opłaty i t. d.

2. Trybunał Kompetencyjny.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 6. grudnia 1926 r. o sposobie powoływania sekretarza Trybunału Kompetencyjnego (Dz. U. R. P. Nr. 121, poz. 699).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26. listopada 1926 r. o wynagradzaniu Prezesów i członków Trybunału Kompetencyjnego (Dz. U. R. P. Nr. 121, poz. 698).

3. Naczelny Nadzwyczajny Komisarz do walki z epidemiami.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30. grudnia 1925 r. o powołaniu urzędu Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemiami (Dz. U. R. P. Nr. 3, z r. 1926). Rozporzą-

dzeniem tem, wydanem na mocy art. 1 ustawy z dnia 14. lipca 1920 r. o utworzeniu urzędu Naczelnego Nadzw. Komisarza do spraw walki z epidemjami, grożącemi Państwu klęską powszechną (Dz. U. R. P. Nr. 61 poz. 388) powołano urząd Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemiami na czas od dnia 1. stycznia do dnia 31. grudnia 1926 r.

Zaznaczam, że Naczelnym Nadzwyczajnym Komisarzem do walki z epidemiami jest Minister Spraw Wewnętrznych.

4. Zmiany w organizacji powiatów.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30. października 1926 r. w sprawie utworzenia powiatu morskiego w Gdyni (Dz. U. R. P. Nr. 117 poz. 678), utworzyło morski powiat z siedzibą władz powiatowych w Gdyni, wchodzący w skład województwa pomorskiego. Na czele powiatu morskiego stoi Starosta morski.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12. grudnia 1926 r. o podziale powiatu będzińskiego i utworzeniu nowego powiatu zawierciańskiego z siedzibą władz powiatowych w Zawierciu (Dz. U. R. P. Nr. 125 poz. 727) wyłączyło z powiatu będzińskiego szereg gmin i utworzyło z nich nowy powiat zawierciański z siedzibą władz powiatowych w mieście Zawierciu.

5. Organizacja policji państwowej. — Urzędy śledcze.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21. lipca 1926 r. o organizacji urzędów śledczych (Dz. U. R. P. Nr. 82 poz. 455) postanowiło, że przy komendach powiatowych, komendach policji państwowej w miastach, komisarjatch i innych jednostkach wykonawczych policji państwowej mają być w miarę potrzeby utworzone urzędy śledcze, których zadania polegają specjalnie na zapobieganiu przestępstwom karnym, ich ujawnianiu i ściganiu.

6. Postępowanie administracyjno-karne.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2. czerwca 1926 r. o przekazaniu wojewodom: warszawskiemu, łódzkiemu, kieleckiemu, lubelskiemu i białoostockiemu orzekania w ostatniej instancji w sprawach administracyjno-karnych, wydane na podstawie art. 7 ustawy tymczasowej z d. 2. sierpnia 1919 r. o organizacji władz administracyjnych II. instancji (Dz. P. P. P. Nr. 65 poz. 395) i art. 5 dekretu z dnia 7. lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o uprawnieniu

komisarzy ludowych do wymierzania kar w drodze postępowania administracyjno-karnego (Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 154), postanowiło, że zastrzeżone Ministrowi Spraw Wewnętrznych na podstawie art. 3 dekretu z dnia 7. lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 154) rozstrzyganie w ostatniej instancji odwołań od orzeczeń karnych, wydanych w drodze administracyjno-karnej, przekazuje się wojewodom: warszawskiemu, łódzkiemu, kieleckiemu, lubelskiemu i białostockiemu.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21. maja 1926 r. o doraźnych mandatach karnych w postępowaniu karno-administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 52 poz. 308), wydane na podstawie art. 4 dekretu z dnia 7. lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o uprawnieniu komisarzy ludowych do wymierzania kar w drodze postępowania administracyjno-karnego (Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 154) oraz § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16. września 1925 r. w sprawie wprowadzenia przepisów o postępowaniu karno-administracyjnym na obszarze województw: wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego i okręgu administracyjnego wileńskiego (Dz. U. R. P. Nr. 103 poz. 725), postanowiło, że władze administracyjne I. instancji mogą za zgodą właściwego wojewody (w m. st. Warszawie Komisarz Rządu za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych) upoważnić podlegających im funkcjonariuszów, ażeby w razie przekroczenia określonych przez te władze przepisów administracyjnych przez osoby schwyte na gorącym uczynku, lub też gdy niema wątpliwości co do osoby przestępcy, nakładali w imieniu tychże władz w drodze doraźnego mandatu karnego kary pieniężne do wysokości określonej z góry przez władzę upoważniającą, a nie przekraczającej kwoty 10 zł. i bezpośrednio je pobierali. Funkcjonariusze, upoważnieni w ten sposób, winni są na żądanie osoby interesowanej wykazać się pismem władzy upoważniającej, stwierdzającym ich upoważnienie oraz teżoż granice.

Doraźne mandaty karne wystawia się w dwóch egzemplarzach, posługując się urzędowymi drukami. Jeden egzemplarz należy wręczyć ukaranemu, drugi przedłożyć władzy, przy równoczesnym doręczeniu jej ściągniętej sumy pieniężnej.

Takie doraźne nakładanie kar nie może mieć miejsca, jeżeli zainteresowany oświadcza, że nałożonej kary bezzwłocznie nie uiści. Organ urzędowy winien w tym wypadku, o ile nie zachodzą warunki przytrzymania, donieść o popełnionem przekroczeniu władzy, która zastosuje zwyczajny tryb postępowania karno-administracyjnego. Rozporządzenie to obowią-

zuje na obszarze województw: warszawskiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, wileńskiego oraz miasta stołecznego Warszawy.

Zaznaczamy, że rozporządzenie to nie obejmuje obszaru b. zaboru austriackiego, ponieważ brak było podstaw prawnych do wprowadzenia tam doraźnych osądów (mandatów) karnych, gdyż po pierwsze instytucja osądów karnych nie jest ogólną, lecz tylko przewidzianą w poszczególnych dziedzinach, po drugie zaś postępowanie administracyjno-karne opiera się tam na obowiązujących dawnych przepisach austriackich. Co się zaś tyczy obszaru b. dzielnicy pruskiej, to sprawa osądów karnych jest tam unormowana przepisami pruskimi, dotychczas obowiązującymi.

7. Pomoc dla władz kościelnych.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego z dnia 23. marca 1926 r. w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, w sprawie udzielania pomocy państwowej przy wykonywaniu postanowień i dekretów kościelnych (Dz. U. R. P. Nr. 44. poz. 271), wydane na podstawie art. 2. ustawy z dnia 23. kwietnia 1925 roku o zatwierdzeniu układu ze Stolicą Apostolską, określającego stosunek Państwa do Kościoła rzymsko-katolickiego (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 324), postanawia, że władze państwowe powołane są do udzielania pomocy przy wykonywaniu postanowień i dekretów kościelnych na żądanie władzy kościelnej, tylko w sprawach, objętych art. IV. Konkordatu, zawartego pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską (Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 72, poz. 501). Władza kościelna, zamierzająca korzystać z państwowej pomocy, przesyła do odpowiedniej władzy państwowej pisemne żądanie, które zawierać winno: treściwe przedstawienie faktów, będących powodem tego żądania; stwierdzenie wydania odpowiedniej decyzji lub dekretu; przytoczenie właściwego punktu IV artykułu Konkordatu, na którym żądanie się opiera, wreszcie konkluzję, która wskaże, co ma być osiągnięte przy zastosowaniu pomocy państwowej. Władza państwowa, której złożone zostało żądanie udzielania pomocy do wykonania postanowienia lub dekretu kościelnego, rozważy i zdecyduje, jakie prawne środki mają być w danym wypadku zastosowane, oraz wyda bezzwłocznie odpowiednie zarządzenia i powiadomi o nich władzę kościelną najdalej do dni 14.

O ile względy na utrzymanie porządku publicznego nie będą wymagały bezzwłocznego wkroczenia władz bezpieczeństwa, władza państwowa wezwie osoby, dotknięte postanowieniami lub dekretami kościelnemu przewidzianymi w artykule IV. Konkordatu, do ich wykonania w terminie określonym, nie dłuższym niż dni 14, a po bezskutecznym wpływie tego terminu przystąpi do przymusowego wykonania tego zarządzenia. Zażalenia, wniesione przeciwko tym zarządzeniom, nie mają mocy wstrzymującej.

8. Komisja Ankietowa.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22. grudnia 1926 r. w ustanowieniu Komisji Ankietowej Badania warunków i kosztów produkcji oraz wymiany (Dz. U. R. P. Nr. 127, poz. 741), postanowiło, że ustanawia się Komisję Ankietową celem zbadania warunków i kosztów produkcji oraz wymiany w tych gałęziach gospodarstwa narodowego, które określili Rada Ministrów w drodze rozporządzeń.

Według rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22. XII. 1926 r. poz. 741. Komisję Ankietową zwołał Prezes Rady Ministrów w ciągu miesiąca od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia (dzień ogłoszenia 29. grudnia 1926 r.).

9. Rada Prawnicza.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12. sierpnia 1926 r. o utworzeniu Rady Prawniczej (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 466) postanowiło, że w celu udzielania na żądanie Rządu opinii o projektach ustaw i rozporządzeń zostaje powołana Rada Prawnicza. Rada Prawnicza składa się z radców zwyczajnych, radców nadzwyczajnych i referentów. Prezesem Rady Prawniczej jest Minister Sprawiedliwości, który wyznacza w swoim zastępstwie wiceprezesa i przewodniczących obrad z pomiędzy radców zwyczajnych Rady Prawniczej.

Rada prawnicza opiniuje projekty pod względem ich zgodności z Konstytucją, oraz całością obowiązującego ustawodawstwa, a także pod względem techniki ustawodawczej.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10. września 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 553) zawiera regulamin Rady Prawniczej. Rada Prawnicza opiniuje w komisjach stałych lub nadzwyczajnych. Komisje stałe Rady prawniczej są: komisja redakcyjna, komisja administracji ogólnej, komisja administracji

gospodarczej, komisja administracji samorządowej, komisja prawa cywilnego, komisja prawa karnego i komisja prawa skarbowego. Komisje nadzwyczajne będą tworzone przez Prezesa Rady Prawniczej w miarę potrzeby w zależności od przedmiotu obrad. Komisje składają się z pięciu osób, a mianowicie czterech radców i referenta. Dla ważności posiedzenia wystarczy obecność trzech osób; w posiedzeniu komisji może uczestniczyć z głosem stanowczym właściwy Minister lub jego delegat.

10. Sprawy wojskowe.

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6. sierpnia 1926 r. a sprawowaniu dowództwa nad siłami zbrojnymi w czasie postoju i o ustanowieniu Generalnego Inspektora sił zbrojnych (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 445) postanawia, że Prezydent Rzeczypospolitej jako najwyższy zwierzchnik sił zbrojnych Państwa sprawuje nad nimi dowództwo przez Ministra Spraw Wojskowych. Minister spraw wojskowych dowodzi bezpośrednio siłami zbrojnymi Państwa i kieruje sprawami tychże. Generalny Inspektor sił zbrojnych jest generałem, przewidzianym na Naczelnego Wodza. Jest on stałym zastępcą Ministra Spraw Wojskowych we wszystkich sprawach, dotyczących przygotowania sił zbrojnych i Państwa do obrony na wypadek konfliktu zbrojnego.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25. października 1926 r. o utworzeniu Komitetu Obrony Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 108, poz. 633) ustanowiło Komitet Obrony Państwa. Do zakresu działania Komitetu Obrony Państwa należy rozpatrywanie zagadnień, dotyczących obrony Państwa i opracowanie wytycznych dla mobilizacyjnego zorganizowania sił Państwa. Przewodniczącym Komitetu Obrony Państwa jest Prezydent Rzeczypospolitej. W skład Komitetu Obrony Państwa wchodzi: Prezes Rady Ministrów, jako zastępca przewodniczącego i Ministrowie: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Spraw Zagranicznych i Skarbu, oraz Generalny Inspektor Sił Zbrojnych.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów i Ministra Spraw Wojskowych, oraz Ministrów: Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 25. listopada 1926 r. w sprawie organizacji kościelnej duchowieństwa wojskowego (Dz. U. R. P. Nr. 124, poz. 714), w wykonaniu art. VII. Konkordatu wprowadza organizację kościelną duchowieństwa wojskowego na zasadach, ustalonych w załączonym do tego rozporządzenia statucie.

11. Sprawy skarbowe.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. grudnia 1926 r. utworzenia Rady Finansowej przy Ministerstwie Skarbu (Dz. U. R. P. Nr. 121, poz. 695) postanowiło, że przy Ministrze Skarbu tworzy się Radę Finansową, jako organ doradczy. Rada Finansowa składa się z dziesięciu członków, powołanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów. — Zadaniem Rady Finansowej jest wydawanie opinii w ważniejszych kwestjach finansowych oraz w sprawach ustawodawstwa skarbowego.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 27. listopada 1926 o organizacji Państwowego Monopolu Tytoniowego (Dz. U. R. P. Nr. 127, poz. 742).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 27. listopada 1926 o organizacji Państwowego Monopolu Spirytusowego (Dz. U. R. P. Nr. 127, poz. 743).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 29. stycznia 1926 o organizacji straży celnej (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 105), wydane na podstawie art. 4 i 11 ustawy z dnia 31. lipca 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych (Dz. U. R. P. Nr. 80, DOZ. 777).

Straż celna, powołana do celnej ochrony granic i zapobiegnie nielegalnemu przekraczaniu granicy, jest organem wykonawczym władz celnych, podległym Ministrowi Skarbu. Straż celna tworzy umundurowany i uzbrojony korpus, zorganizowany pod względem dyscypliny na sposób wojskowy. Straż celna pełni służbę wzdłuż linii celnej, przyczem działalność jej nie może rozciągać się w głąb kraju poza obszar powiatów granicznych.

Straż celna może być powołana przez przełożone władze celne do pełnienia w granicznych i wewnętrznych urzędach celnych, iako też poza temi urzędami, służby pomocniczej przy postępowaniu celnem, służby wartowniczej konwojowej, oraz dozoru na posterunkach celnych.

Funkcjonariusze straży celnej dzielą się na funkcjonariuszów wyższych (urzędników) i na funkcjonariuszów niższych. Funkcjonariusze wyżsi: naczelny inspektor straży celnej, starszy inspektor straży celnej, inspektor straży celnej, starszy komisarz straży celnej, komisarz straży celnej, podkomisarz straży celnej. Funkcjonariusze niżsi: starszy przodownik straży celnej, przodownik straży celnej, starszy strażnik celny, strażnik celny.

Straż celna tworzy organizacyjnie inspektoraty, komisariaty i placówki. Granica celna w okręgu każdej władzy celnej II-ej instancji dzieli się na odcinki inspektoratów, których ilość zależy od długości linii granicznej i jej właściwości. — Każdy inspektorat obejmuje po kilka komisariatów, każdy zaś komisariat po kilka placówek.

Na czele każdego inspektoratu, komisariaty i placówki stoi kierownik, kierowników inspektoratów wyznacza Minister Skarbu, kierowników komisariatów i placówek — władza celna II. instancji.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 20. listopada 1926 w sprawie umundurowania funkcjonariuszów straży celnej (Dz. U. R. P. Nr. 121, poz. 701).

12. Sprawy szkolne.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 19. marca 1926 r. o zmianie granic okręgów szkolnych warszawskiego i krakowskiego (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 234) wydzieliło z obszaru okręgu szkolnego warszawskiego obszar obejmujący województwo kieleckie i włączyło do okręgu szkolnego krakowskiego.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6. grudnia 1926 r. w sprawie kompetencji kuratorów okręgów szkolnych: białostockiego, poleskiego, wileńskiego i wołyńskiego w zakresie mianowania, przenoszenia i zwalniania nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 128, poz. 774), wydane na podstawie punktu 12. art. 4. ustawy z dnia 4. czerwca 1920 roku o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304), postanowiło, że kuratorom okręgów szkolnych: poleskiego, wileńskiego i wołyńskiego przekazuje się prawo w granicach obowiązujących przepisów służbowych — mianowania, przenoszenia i zwalniania nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2. czerwca 1926 r. w sprawie administracji szkolnej w części powiatu nowotaraskiego, stanowiącej poprzednio powiat spisko-orawski (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 348) postanawia, że na obszar ten rozciąga się moc obowiązująca ustaw z dnia 4. czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych i ustawy z dnia 26. czerwca 1899 o Radach Szkolnych Okręgowych.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27. października 1926 r. o radach szkolnych miejscowych na obszarze województw: poznańskiego

i pomorskiego (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 684), wydane na zasadzie art. 7. ustawy z dnia 4. czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304), postanawia, że w każdej gminie wiejskiej lub miejskiej, posiadającej co najmniej jedną publiczną szkołę powszechną, oraz na każdym takimże obszarze dworskim tworzy się radę szkolną miejscową, jako organ gminnego samorządu szkolnego. Rada szkolna miejscowa jest jedna dla wszystkich szkół bez względu na wyznanie i narodowość ludności, dla której szkoły te są przeznaczone.

13. Sprawy rolnicze.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20. grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 127, poz. 737) w sprawie zmiany ustawy z dnia 17. marca 1925 r. o Państwowej Radzie Rolniczej.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30. kwietnia 1926 w sprawie zniesienia Zarządu Stadnin Państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 259) postanowiło, że Zarząd Stadnin Państwowych, utworzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4. sierpnia 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 411), uzupełnionem rozporządzeniem z dnia 16. września 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 447), znosi się. Wykonanie tegoż rozporządzenia powierzono Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

14. Sprawy kolejowe.

Rozporządzenie Ministra Kolei z dnia 23. kwietnia 1926 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie wykonania ustawy z dnia 14. grudnia 1925 roku o Głównej Inspekcji Kolejowej (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 275). Główna Inspekcja Kolejowa jest organem centralnym, przy pomocy którego Minister Kolei wykonywa zwierzchnią kontrolę nad całokształtem gospodarki kolejowej we wszystkich władzach i instytucjach kolejowych tak centralnych jak dyrekcyjnych, oraz urzędach i organach linjowych, tudzież nad prawidłowem stosowaniem obowiązujących ustaw, rozporządzeń i instrukcyj.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. września 1926 r. w sprawie ustanowienia urzędu Ministra Komunikacji (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 567) ustanowiło urząd Ministra Komunikacji a zniósła istniejący na mocy ustawy z dnia 12. czerwca 1924 r. o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 580) urząd Ministra (Ministerstwa) Kolei.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. września 1926 r. o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”. (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 568).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. września 1926 r. o Główniej Inspekcji Komunikacji (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 569) uchyliło ustawę z dnia 14. grudnia 1925 r. o Główniej Inspekcji Kolejowej (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 915) oraz wydane na jej podstawie rozporządzenia.

15. Sprawy przemysłu i handlu.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. grudnia 1926 r. o ustanowieniu Biura Badania Cen (Dz. U. R. P. Nr. 122, poz. 704).

Według rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 10. grudnia 1926 r. o ustanowieniu Biura Badania Cen (poz. 704) przy Ministrze Przemysłu i Handlu ustanawia się Biuro Badania Cen. Biuro ma za zadanie badanie cen i kosztów własnych w przemyśle i handlu oraz kosztów usług gospodarczych. Biuro podlega bezpośrednio Ministrowi Przemysłu i Handlu i składa się z dziewięciu członków powołanych przezeń na okres jednego roku pośród osób, odznaczających się znajomością życia gospodarczego.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29. października 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 643) uchyliło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5. sierpnia 1921 r. o organizacji i zakresie działania urzędów probierczych (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 457).

16. Sprawy ubezpieczeń społecznych i ochrony pracy.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 4. lutego 1926 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Robót Publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 111) postanowiło, że w § 3, zdaniu pierwszym rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 1. listopada 1925 r., wydanego w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Robót Publicznych o radzie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 850) cyfrę 24 zmienia się na 36.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22. kwietnia 1926 r. w sprawie uzupełnienia paragrafu 2 rozpo-

rzządzenia z dnia 9. lipca 1924 r. w sprawie ustanowienia i kompetencji Głównego Urzędu Ubezpieczeń (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 250) postanowiło, że w końcu § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 9. lipca 1924 w sprawie ustanowienia i kompetencji Głównego Urzędu Ubezpieczeń (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 619) dodaje się ustęp nowy o treści następującej: „Przy wnoszeniu zażeń na decyzje Okręgowych Urzędów Ubezpieczeń mają zastosowanie przepisy ustępu 1 art. 3 oraz art. art. 4, 5 i 6 ustawy z dnia 1. sierpnia 1923 r. w sprawie środków prawnych od orzeczeń władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 712)”.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24. marca 1926 r. w sprawie przepisów wyborczych dla kas chorych (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 273), wydane na podstawie art. 62. ust. X. art. 68. ust. II. i art. 102. ustawy z dnia 19. maja 1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272), zawiera postanowienie, o czynnościach przygotowawczych, ogłoszeniu o wyborach, listach kandydatów, wyborze bez głosowania (w razie zgłoszenia jednej tylko listy), komisjach wyborczych, głosowaniu, ustaleniu wyniku wyborów, zaskarżeniu i unieważnieniu wyborów, a następnie o wyborze Zarządu Kasy i wyborach do Komisji rewizyjnej i do Komisji rozjemczej.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 5. lipca 1926 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianie rozporządzeń dotyczących podziału na okręgi i obwody inspekcji pracy (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 454).

17. Sprawy robót publicznych.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13. stycznia 1926 roku (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 41) zniesiono Komisję dla rozbudowy miasta Poznania (Koenigliche Kommission für die Stadterweiterung zu Posen), utworzoną rozporządzeniem króla pruskiego z dnia 9. marca 1904 r. (Pruski zbiór praw r. 1904 str. 35) i agendy tej Komisji przekazano Ministerstwu Robót Publicznych.

18. Bank Polski.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4-go września 1926 r. o zatwierdzeniu zmian w statucie Banku Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 531).

19. Bank Gospodarstwa Krajowego.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30. marca 1926 r. w sprawie zmiany statutu Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195). Firma Banku będzie podpisywana w ten sposób, że pod pieczęcią umieszczone będą dwa podpisy osób upoważnionych do podpisywania.

II. SPRAWY URZĘDNICZE.

1. Tabela stanowisk.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17. marca 1926 r. w sprawie zmian i uzupełnień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26. czerwca 1924 r. o ustanowieniu tabeli stanowisk we władzach i urzędach państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 189).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25. sierpnia 1926 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26. czerwca 1924 r. o ustanowieniu tabeli stanowisk we władzach i urzędach państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 528) skreśliło stanowisko „Podsekretarza Stanu” w Prezydjum Rady Ministrów, a wstawiło stanowisko „Szef Gabinetu Prezesa Rady Ministrów” i „Szef Biura Prezesa Rady Ministrów (stopeń służbowy V—IV).

2. Termin ustalenia.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22. grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 127, poz. 739) w sprawie zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 17. lutego 1922 roku o państwowej służbie cywilnej, postanowiło, że termin ustalenia urzędników i funkcjonariuszów niższych, przewidziany w art. 116 ustawy z dnia 17. lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej w brzmieniu ustalonym w art. 1. ustawy z dnia 22. grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 920), przedłuża się do dnia 31. grudnia 1927 r.).

3. Ogłaszanie wykazu stanowisk, zniesienie tegoż.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17. stycznia 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 72) postanowiono na zasadzie art. art. 11 i 17 ustawy z dnia 17. lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), że ustalony w § 1. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28. października 1925 roku (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 812) termin ogłoszenia wykazów stanowisk we władzach i urzędach państwowych na r. 1926 przedłuża się do końca kwietnia 1926 r.

Zaś rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26. maja 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 343), zmieniające niektóre postanowienia rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26. czerwca 1924 roku o ustanowieniu tabeli stanowisk we władzach i urzędach państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 631) postanowiło, że w § 2. ustęp 1. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26-go czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 631) skreśla się zdanie: „Wykaz ten winien być nie później jak w październiku poprzedzającego roku ogłoszony w gazecie rządowej”.

4. Służba przygotowawcza.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19. stycznia 1926 roku o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska II. kategorii w zarządzie centralnym Ministerstwa Sprawiedliwości, jako też w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 90). Kandydaci na stanowiska II. kategorii w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości winni odbyć służbę przygotowawczą (praktykę), przewidzianą w art. 12. ustawy z dnia 17. lutego 1922 roku o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164) i złożyć egzamin przepisany tem rozporządzeniem.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17. marca 1926 r. o ustaleniu wymagań od kandydatów na stanowiska urzędników kategorii I-ej w państwowej służbie weterynaryjnej (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 187). Potrzebne jest ukończenie wyższych studiów weterynaryjnych, odbycie służby przygotowawczej (praktyki) i złożenie egzaminu praktycznego, ustanowionego tem rozporządzeniem.

Rozporządzenie Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 11. sierpnia 1926 r. o czasie trwania służby przygotowawczej kandydatów na stanowiska urzędników leśnych I. kategorii w administracji lasów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 479) postanowiło, że czas trwania służby przygotowawczej (praktyki), poprzedzającej mianowicie na stanowiska urzędników leśnych kategorii I-ej w dyrekcjach lasów państwowych i nadleśnictwach, określa się na półtora roku.

Wspomnieć też należy, że rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 26. lutego 1926 r. w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministrem Reform Rolnych do art. 2, 3 i 5 ustawy o mierniczych przysięgłych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 203) określa bliżej szkoły, których świadectwa ukończenia służą za dowód posiadanych

odpowiednich studjów, oznacza urzędy państwowe, w których można odbywać praktykę mierniczą, zawiera postanowienia o egzaminach.

5. Obliczanie czasu pozostawania w służbie cywilnej.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10. lutego 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 100), zmieniające niektóre postanowienia rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26. czerwca 1924 r. o wykonaniu ustępu 3. art. 116. ustawy o państwowej służbie cywilnej, dotyczy urzędników, pełniących służbę w województwie śląskim.

6. Umundurowanie.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19. lutego 1926 r. w sprawie umundurowania urzędników służby dyplomatycznej i konsularnej (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 200) ustaliło umundurowanie Ambasadorów, Posłów Nadzwyczajnych i Ministrów Pełnomocnych, Ministrów Rezydentów, Radców, Sekretarzy i Attaches Ambasad i Poselstw oraz służby konsularnej a to: Konsulów Generalnych, Konsulów, Wicekonsulów i Attachés Konsularnych według wzorów, określonych tem rozporządzeniem, dla rozporządzenia tego załączone są wzory (ilustracje).

7. Zaopatrzenie emerytalne.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13. grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 122, poz. 705) w sprawie zmian niektórych postanowień ustawy z dnia 11. grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 13. lutego 1924 r.

8. Komisje lekarskie.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19. lutego 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 160), zmieniające rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9. kwietnia 1924 r. o ustanowieniu komisji lekarskich dla funkcjonarjuszów państwowych, oraz wojsko-lekarskich dla zawodowych wojskowych.

Skład komisji lekarskiej I. instancji stanowią: Lekarz urzędowy powiatu (dla m. st. Warszawy naczelnik Wydziału Zdrowia Publicznego Komisarjatu Rządu na m. st. Warszawę) jako przewodniczący oraz drugi lekarz urzędowy wyznaczony przez Wojewodę (w Warszawie przez Komisarza Rządu na m. st. Warszawę).

Skład Komisji lekarskiej II. instancji stanowią: naczelnik Wydziału Zdrowia województwa jako przewodniczący, jeden z inspektorów lekarskich, wyznaczony przez wojewodę, oraz naczelnik wydziału sanitarnego dyrekcji kolei państwowych.

W pewnych wypadkach Komisji przewodniczy starosta lub jego zastępca względnie wojewoda lub jego zastępca, a w skład Komisji wchodzi także przedstawiciele władzy służbowej badanego funkcjonariusza.

9. Pomoc lekarska.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4. sierpnia 1926 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonariuszów państwowych, sędziów i prokuratorów, ich rodzin oraz emerytów (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 555).

10. Mieszkania służbowe.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3-go września 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 540) zmieniające niektóre postanowienia ustawy z dnia 9. października 1923 roku o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska. Rozporządzenie to dodało postanowienie, że funkcjonariusze państwowi i wojskowi zawodowi, zajmujący mieszkania służbowe, winni na żądanie przełożonej władzy z chwilą rozwiązania stosunku służbowego, przeniesienia w stan spoczynku, lub zmiany stanowiska służbowego, z powodu którego przydział mieszkania nastąpił, opróżnić odnośne mieszkanie.

11. Specjalne rodzaje służby publicznej.

a) Stosunki służbowe nauczycieli.

Ustawa z dnia 1. lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) odnosi się do mianowanych przez właściwe władze państwowe nauczycieli podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego szkół państwowych i publicznych, z wyjątkiem nauczycieli szkół akademickich i szkół, uznanych za równorzędne ze szkołami akademickimi, oraz nauczycieli publicznych ludowych szkół rolniczych, podległych Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Postanowieniom tej ustawy nie podlegają osoby, pełniące służbę nauczycielską na podstawie umowy (nauczyciele kontraktowi).

Ustawa ta zawiera postanowienia o rozwiązaniu stosunku służbowego, ustaleniu, wykazie stanu służby, ocenie pracy na-

uczyciela, obowiązkach, prawach, zmianach w stosunku służbowym, rozwiązania stosunku służbowego, odpowiedzialności służbowej i komisjach dyscyplinarnych.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22. grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787) w sprawie wykonania postanowień ustawy z dnia 1. lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli.

b) Pracownicy Pocztowej Kasy Oszczędności.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29. marca 1926 r. o stosunku służbowym, uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnem pracowników Pocztowej Kasy Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 188), wydane na zasadzie § 13. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27. czerwca 1927 r. o Pocztowej Kasie Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 545), zawiera przepisy służbowe dla pracowników P. K. O. z wyjątkiem pracowników, z którymi zostaną zawarte specjalne umowy, — a mianowicie: postanowienia ogólne, obowiązki, prawa, odpowiedzialność służbowa, zmiany w stosunku służbowym i rozwiązanie stosunku służbowego, przepisy uposażeniowe i przepisy emerytalne.

c) Pracownicy Banku Rolnego.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5. maja 1926 roku o stosunku służbowym, uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnem pracowników Państwowego Banku Rolnego (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 285), wydane na zasadzie § 21 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. maja 1924 r. w sprawie zmian w ustawie z dnia 10. czerwca 1921 r. w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 450).

12. Stosunki służbowe oficerów.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5-go maja 1926 roku o Komisji Kwalifikacyjnej, powołanej do orzekania o nienadawaniu się oficerów Korpusu Kontrolerów i oficerów tego korpusu awansowanych na generałów do służby w tym korpusie (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 282).

13. Prawa wysłużonych podoficerów do stanowisk w służbie cywilnej.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29. października 1926 r. w sprawie wykonania art. 99. ustawy z dnia 18. lipca

1924 r. o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych wojska polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 666) postanowiło, że wszystkie państwowe i samorządowe urzędy oraz zakłady i instytucje, subwencjonowane przez Państwo, nadawać będą w ramach obowiązujących w poszczególnych działach służby przepisów wakujące stanowiska, wymagające wykształcenia niższego, przede wszystkim kandydatów z pośród wysłużonych podoficerów zawodowych zależnie od ich kwalifikacyj, a następnie dopiero, w razie braku kandydatów z pośród wysłużonych podoficerów zawodowych, pozostałym kandydatom. Poszczególni ministrowie ustalą rodzaj i ilość stanowisk, które w podlegających im urzędach oraz zakładach i instytucjach, subwencjonowanych przez Państwo, powinny być nadawane przede wszystkim wysłużonym podoficerom zawodowym.

Prof. Dr. Tadeusz H i l a r o w i c z (Warszawa).

3. Zobowiązania międzynarodowe Polski

(za czas od 19/XI. 1925 do 1/II. 1927) .

I. Umowy o charakterze politycznym.

1) Traktat przyjaźni i serdecznej współpracy z Jugosławją, podpisany w Genewie dnia 18 września 1926 r.

Traktat zawiera siedm artykułów. Artykuły 2 i 3 ustalają zasadę wzajemnej kollaboracji dyplomatycznej; artykuł 4 mówi o zawarciu konwencji arbitrażowej (co nastąpiło w tym samym dniu; patrz niżej); artykuł 5 ustala długość trwania umowy na lat trzy; wreszcie artykuły 6 i 7 zawierają postanowienia o ratyfikacji i rejestrowaniu w Sekretarjacie Ligi Narodów.

2) Traktat gwarnacyjny z Rumunją, podpisany w Bukareszcie dnia 26 marca 1926 r. Składa się on ze wstępu, ośmiu artykułów i protokołu. We wstępie strony wyjaśniają, że traktat ma dawać im gwarancje dodatkowe w ramach Paktu Ligi Narodów.

Artykuł I powtarza postanowienia art. 10 Paktu. Artykuł II rozwija postanowienia art. 15, 16 i 17 Paktu. Artykuł III zawiera zwykłe zastrzeżenie, spotykane w umowach sprzymierzeńczych, że w razie wojny odpornej strony ani nie będą traktowały z przeciwnikiem oddzielnie, ani nie zawrą oddzielnie pokoju. Artykuł IV przewiduje kollaborację dyplomatyczną. Artykuł V zastrzega, że żadna ze stron bez wiadomości dru-

giej nie zawrze z trzecim państwem przymierza. Art. VI przewiduje zawarcie w najbliższej przyszłości traktatu koncyliacyjno-arbitrażowego.

Traktat jest zawarty na lat pięć, może jednak być wymówiony już po dwóch latach z sześciomiesięcznym wymówieniem.

3) Ratyfikowano w dniu 14 września 1926 r. Traktat gwarancyjny z Francją z dn. 1. XII. 1925.

Opublikowano go w Dz. Ust. Nr. 114, poz. 660 i 661, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów dnia 14 września 1926 sub Nr. 1297.

4) Ratyfikowano w dn. 14 września 1926 r. Traktat Arbitrażowy z Niemcami z d. 1. XII. 1925.

Opublikowano go w Dz. Ust. Nr. 114, poz. 662 i 663, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów dn. 14 września 1926 r. sub Nr. 1295.

5) Podpisano w Wiedniu dn. 16 kwietnia 1926 r. z Austrią Traktat koncyliacyjno-arbitrażowy.

6) Podpisano w Kopenhadze dn. 23 kwietnia 1926 r. z Danją Traktat koncyliacyjno-arbitrażowy. Traktaty sub 5 i 6 należą do zwykłego typu umów arbitrażowych Polski.

7) Podpisano w Genewie dn. 18 września 1926 r. z Jugosławią Traktat koncyliacyjno-arbitrażowy.

8) W dniu 31 maja 1926 podpisano w Helsingforsie Protokół deklaracyjny do konwencji koncyliacyjno-arbitrażowej bałtyckiej z dn. 17. I. 1925 w sprawie przedłużenia terminu utworzenia stałej komisji koncyliacyjnej.

9) Ratyfikowane w dn. 14 kwietnia 1926 r. Konwencję koncyliacyjno-arbitrażową z Czechosłowacją z d. 23. IV. 1925 r. Opublikowano w Dz. Ust. Nr. 47, poz. 283 i 284, ex 1926. Patrz także Dz. Ust. Nr. 70, poz. 411, ex 1926 (sprostowanie). Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 25 maja 1926 r. sub Nr. 1171.

10) Ratyfikowano w dniu 1 czerwca 1926 r. Traktat koncyliacyjno-arbitrażowy ze Szwajcarią z dn. 7. III. 1925 r.

Opublikowano w Dz. Ust. Nr. 66, poz. 385 i 386, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów dn. 26. VI. 1926, sub Nr. 1209.

11) Opublikowano w Dz. Ust. Nr. 1, poz. 1 i 2, ex 1927 poprawkę do Art. 4 Paktu Ligi Narodów. Dokument ratyfikacyjny odnośnego Protokółu, podpisanego w Genewie d. 5 października 1926 r., złożony został przez Rząd polski w Sekre-

tarjacie Ligi Narodów już w dniu 15 grudnia 1922 r. Można go było jednak opublikować dopiero po uprawomocnieniu się tej poprawki erga omnes, co nastąpiło w dniu 29 lipca 1926 r.

Poprawka polega na wstawieniu pomiędzy drugim i trzecim alineałem artykułu 4 Paktu nowego alinea, głoszącego, że Zgromadzenie ustala, większością dwóch trzecich głosów, przepisy dotyczące wyborów niestałych członków Rady, w szczególności zaś przepisy dotyczące długości ich mandatów oraz warunków ponownego wyboru.

II. Umowy handlowe i finansowe.

1) Ratyfikowano w dn. 22 października 1926 r. konwencję handlową z Czechosłowacją z dn. 23. IV. 1925 wraz z załącznikami: do Artykułu II, listą A, listą B, listą C, oraz Konwencję Weterynaryjną (jako załącznik E), Protokółem końcowym do Konwencji weterynaryjnej (jako załącznik F) i Protokółem końcowym.

Opublikowano w Dz. Ust. Nr. 111, poz. 644 i 645, ex 1926.

2) Ratyfikowano w dn. 10 lutego 1926 r. Arrangement prowizoryczne w kwestjach handlowych z Czechosłowacją z d. 7. IV. 1925.

Opublikowano je w Dz. Ust. Nr. 81, poz. 449 i 450, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 28. X. 1926 sub Nr. 1337.

3) Ratyfikowano w d. 22 października 1926 r. I-y Protokół Dodatkowy z d. 3 lipca 1925 r. do Konwencji Handlowej z Czechosłowacją z d. 23. IV. 1925.

Opublikowano go w Dz. Ust. Nr. 111, poz. 646 i 647, ex 1926 r.

4) Ratyfikowano w d. 22 października 1926 r. II-gi Protokół Dodatkowy wraz z Protokółami końcowym i z ostatniego posiedzenia z d. 21 kwietnia 1926 r. do Konwencji Handlowej z Czechosłowacją z d. 23. IV. 1925 r.

Opublikowano go w Dz. U. Nr. 111, poz. 648 i 649, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 17. X. 1926 sub Nr. 1367.

5) Podpisano w Wiedniu d. 24 października 1926 r. z Republiką Austriacką Konwencję o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu.

6) Ratyfikowano w d. 12 stycznia 1927 r. Prowizoryczne Porozumienie w sprawach handlowych i nawigacyjnych z Bułgarią z d. 29. IV. 1925.

Opublikowano je w Dz. Ust. Nr. 6, poz. 32 i 33, ex 1927.

7) Podpisano w Warszawie w d. 22 grudnia 1926 r. Traktat handlowy i nawigacyjny z Norwegią.

8) Ratyfikowano w d. 14 grudnia 1925 r. Umowę z Czechosłowacją z d. 23. IV. 1925 r. w sprawie zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu w dziedzinie bezpośrednich podatków państwowych.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 14, poz. 82 i 83, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 10. II. 1926 sub Nr. 1091.

9) Ratyfikowano w dn. 14 grudnia 1925 r. Umowę z Czechosłowacją z d. 23. IV. 1925 r. w sprawie ochrony prawnej i pomocy prawnej w sprawach podatkowych.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 12, poz. 76 i 77, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów 10. II. 1926 sub Nr. 1090.

10) Ratyfikowano w d. 14 grudnia 1925 r. Umowę z Czechosłowacją z d. 23. IV. 1925 r. w sprawie zapobieżenia dwustronnemu opodatkowaniu w dziedzinie podatków spadkowych.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 13, poz. 78 i 79, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów 10. II. 1926 sub Nr. 1089.

11) Ratyfikowano w d. 26 czerwca 1926 r. Konwencję z Włochami o włoskich towarzystwach ubezpieczeń, które rozciągały swą działalność na terytorja, należące obecnie do Rzeczypospolitej Polskiej, z d. 22. VII. 1925.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 77, poz. 439 i 440, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretariacie Ligi Narodów d. 25. VIII. 1926 sub Nr. 1278.

III. Umowy konsularne.

1) Podpisano w d. 30 grudnia 1925 r. Konwencję Konsularną z Francją. Polska ratyfikowała ją d. 5. XI. 1926 r.

2) Ratyfikowano w d. 20 lutego 1926 r. Konwencję Konsularną z Estonią z d. 11. I. 1924.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 26, poz. 155 i 156, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 1. IV. 1926 sub Nr. 1132.

3) Ratyfikowano w d. 1 kwietnia 1926 r. Konwencję Konsularną ze Związkiem Socjalistycznych Republik Rad z d. 18. VII. 1924.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 35, poz. 210 i 211, ex 1926; vide także Dz. Ust. Nr. 51, poz. 305, ex 1926 (sprostowanie).

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 26. V. 1926 sub Nr. 1183.

IV. Umowy prawne.

1) Ratyfikowano w d. 14 grudnia 1925 r. Umowę z Czechosłowacją o obrocie prawnym z d. 6. III. 1925 r.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 14, poz. 80 i 81, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 11. III. 1926 sub Nr. 1120.

2) Podpisano w Paryżu w d. 30 grudnia 1925 r. Konwencję z Francją o przekazywaniu akt i zleceń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych. — Ratyfikowano ją d. 19 listopada 1926 r.. Weszła w życie d. 19 grudnia 1926 r.

3) Podpisano w Paryżu w d. 30 grudnia 1925 r. Konwencję z Francją o opiece i pomocy prawnej. — Polska ratyfikowała d. 5. XI. 1926 r.

4) Podpisano w Paryżu w d. 30 grudnia 1925 r. Traktat ekstradycyjny z Francją. — Dotąd nie ratyfikowany.

5) Ratyfikowano w d. 31 marca 1926 r. Umowę z Niemcami z d. 5. III. 1924 r. o obrocie prawnym.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 36, poz. 217 i 218, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 26. V. 1926 sub Nr. 1182.

6) Ratyfikowano w d. 14 kwietnia 1926 r. Umowę z Czechosłowacją w sprawach prawnych i finansowych (likwidacyjną) z d. 23. IV. 1926.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 41, poz. 256 i 257, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 25. V. 1926 sub Nr. 1170.

7) Ratyfikowano w d. 13 lipca 1926 r. Umowę z Austrią w przedmiocie wzajemnego obrotu prawnego z d. 19. III. 1924.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 84, poz. 467 i 468, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 14. X. 1926 sub Nr. 1326.

8) Podpisano w Berlinie d. 27 października 1926 Układ z Niemcami w sprawach spadkowych wraz z Protokółem dodatkowym.

9) Podpisano w Berlinie d. 27 października 1926 r. Układ z Niemcami w sprawie przejęcia rejestrów stanu cywilnego.

10) Podpisano w Berlinie d. 22 grudnia 1926 r. Układ z Niemcami o wymianie akt.

11) Ratyfikowano w d. 31 marca 1926 r. Umowę z Niemcami o opiece nad małoletnimi z d. 5. III. 1924.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 43, poz. 265 i 266, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 27. V. 1926 sub Nr. 1184.

12) Opublikowano Układ z Niemcami o dobrach rodzinnych z d. 16. XII. 1925, w Dz. Ust. Nr. 17, poz. 98 i 99, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretariacie Ligi Narodów d. 4. III. 1926 sub Nr. 1117.

13) Opublikowano Układ Waloryzacyjny z Niemcami z d. 3. X. 1925 w Dz. Ust. Nr. 50, poz. 300 i 301, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 11. VI. 1926 sub Nr. 1201.

14) Wymieniono noty z Niemcami w d. 21. XII. 1926 w sprawie załatwienia spraw spornych, wynikłych na tle Konwencji Wiedeńskiej o obywatelstwie i opcji z d. 30. VIII. 1924.

15) Opublikowano Konwencję haską z d. 17. VII. 1905 r. o procedurze cywilnej w Dz. Ust. Nr. 126, poz. 734 i 735, ex 1926.

V. Umowy komunikacyjne i graniczne.

1) Opublikowano Umowę lotniczą z Austrią z d. 5. V. 1925 w Dz. Ust. Nr. 16, poz. 88 i 89, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 11. III. 1926 r. sub Nr. 1121.

2) Ratyfikowano w d. 22 kwietnia 1926 r. Konwencję z Czechosłowacją o ułatwieniach w małym ruchu granicznym z d. 30. V. 1926 r.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 43, poz. 263 i 264, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretariacie Ligi Narodów d. 25. V. 1926 sub Nr. 1172.

3) Podpisano w Pradze z Czechosłowacją w d. 7 grudnia 1926 r. Protokół o ułatwieniach w małym ruchu granicznym.

4) Ratyfikowano w d. 27 maja 1926 r. Konwencję Turystyczną z Czechosłowacją z d. 30. V. 1925.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 57, poz. 333 i 334, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretariacie Ligi Narodów d. 23. VI. 1926 sub Nr. 1207.

5) Podpisano w Pradze z Czechosłowacją w dniu 15 kwietnia 1926 r. Układ w sprawie Komunikacji lotniczej wraz z Protokółem Zamknięcia.

6) Ratyfikowano w d. 18 października 1926 r. Tymczasową Konwencję lotniczą z Holandją z d. 4. XI. 1925.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 108, poz. 634 i 635, ex 1926. 1926 sub Nr. 1371.

7) Podpisano w Berlinie d. 27 marca 1926 r. pomiędzy Polską i W. M. Gdańskiem a Niemcami Umowę o wzajemnej komunikacji kolejowej.

8) Podpisano w Poznaniu d. 2 grudnia 1925 r. Protokół z Niemcami w przedmiocie otwarcia dróg celnych i innych przejść przez polsko-niemiecką granicę, z aneksami A i B.

9) Przedłużono do d. 1 lipca 1927 r. stosowanie Układu o dworcze przejściowym w Gardai z d. 6. VI. 1921 r.

10) Ratyfikowano w d. 22 czerwca 1926 r. Konwencję z Niemcami z d. 30. XII. 1924 o ułatwieniach w małym ruchu granicznym.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 65, poz. 383 i 384, ex 1926.

Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 3. VIII. 1926 sub Nr. 1250.

Działanie Konwencji przedłużono do d. 31 grudnia 1927 r.

11) Podpisano w Poznaniu d. 27 stycznia 1926 r. Konwencję z Niemcami w sprawie uregulowania stosunków granicznych wraz z Protokółem Końcowym i Protokółem Dodatkowym, oraz Protokół rektyfikacyjny do tej Konwencji w d. 15 września 1926 r.

12) Podpisano w Miłostawiu w d. 21. czerwca 1926 roku z Niemcami układ o polach granicznych, przeciętych granicą,

13) Podpisano w Koźlu w d. 19. sierpnia 1926 r. z Niemcami Układ o administracji odcinka Odry, stanowiącego granicę.

14) Ratyfikowano w d. 8. lipca 1926 r. konwencję lotniczą ze Szwecją z d. 1. października 1925 r. Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 73, poz. 420 i 421, r. 1926. Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 25. VIII. — 1926 sub Nr. 1279.

15) Polska podpisała w Paryżu d. 24. kwietnia 1926 roku drugą międzynarodową konwencję automobilową.

16) Polska podpisała w Paryżu d. 24. kwietnia 1926 roku międzynarodową konwencję drogową.

VI. Umowy sanitarne.

1) Ratyfikowano w d. 27. maja 1926 r. Umowę z Czechosłowacją w przedmiocie dopuszczania do praktyki lekarzy i położnych, z d. 23. IX. 1922.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 57, poz. 331 i 332, ex 1926. Zarejestrowano w Sekr. Ligi Narod. d. 3. VII. 1926 sub Nr. 1216.

2) Ratyfikowano w d. 22. października 1926 r. Konwencję Sanitarną z Czechosłowacją z d. 5. IX. 1925 r.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 107, poz. 629 i 630, ex 1926. Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 17. X. 1926 sub Nr. 1370.

3) Polska podpisała w Paryżu d. 21. czerwca 1926 r. Międzynarodową Konwencję Sanitarną.

VII. Umowy różne.

1) Ratyfikowano w d. 26. czerwca 1926 r. Układ z Belgią w sprawie stosunków naukowych, literackich i artystycznych z d. 1. IX. 1925.

Opublikowano ją w Dz. Ust. Nr. 66, poz. 387 i 388, ex 1926. Zarejestrowano w Sekretarjacie Ligi Narodów d. 9. VIII. 1926 sub Nr. 1274.

2) Polska podpisała w Helsingforsie w d. 31. grudnia 1925 roku Międzynarodową Geodezyjną Konwencję Bałtycką.

Prof. Dr. Juljan M a k o w s k i (Warszawa).

4. Kronika ustawodawcza

(za czas od 1 stycznia do 5 marca 1927 r.)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej (z mocą ustawy)

1. z dn. 4. I. 1927 o utworzeniu Głównej i Wojewódzkich Rad naprawy ustroju rolnego (Dz. Ust. Nr. 3, poz. 14);
2. z dn. 13. I. 1927 o zmianach ustawy z dn. 23. marca 1922 o podstawowych obowiązkach prawa oficerów W. P. (Dz. Ust. Nr. 4, poz. 21);
3. z dn. 19. I. 1927 o zwolnieniu przedterminowem osób odbywających karę pozbawienia wolności (Dz. Ust. Nr. 5, poz. 25);
4. z dn. 19. I. 1927 o ustanowieniu Ministerstwa poczt i telegrafów (Dz. Ust. Nr. 5, poz. 26);
5. z dn. 24. I. 1927 o umarzaniu zaległości podatków bezpośrednich, opłat stempłowych oraz podatku spadkowego i od darowizn (Dz. Ust. Nr. 7, poz. 39);
6. z dn. 24. I. 1927 o zmianie terminu płatności I-szej raty podatku gruntowego (Dz. Ust. Nr. 7, poz. 40);
7. z dn. 28. I. 1927 o zmianach w przepisach karnych, dotyczących samowolnego korzystania z cudzego mienia (Dz. Ust. Nr. 9, poz. 70);
8. z dn. 1. II. 1927 o zniesieniu służebności w województwach: kieleckim, lubelskim, łódzkim, warszawskim i zach. części wojew. białostockiego (Dz. Ust. Nr. 10, poz. 74);
9. z dn. 1. II. 1927 o zniesieniu służebności w woj. wołyńskim, polskim, nowogródzkim, wileńskim i wschod. części woj. białostockiego (Dz. Ust. Nr. 10, poz. 75);
10. z dn. 1. II. 1927 o statystyce ruchu naturalnego ludności (Dz. Ust. Nr. 10, poz. 76);

11. z dn. 16. II. 1927 o uprawnieniu Min. przem. i Handlu do przedłużenia mandatów członków Izby Przemysłowo-Handlowych w b. dziel. pruskiej (Dz. Ust. Nr. 14, poz. 107);
12. z dn. 16. II. o zamianie gruntu państwowego (Dz. Ust. Nr. 14, poz. 108);
13. z dn. 21. II. 1927 o zmianie rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej z 27. VI. 1924 o P. K. O. (Dz. Ust. Nr. 15, poz. 111).
14. z dn. 16. II. 1927 o zniesieniu powiatu Witkowskiego w woj. Poznań. (Dz. Ust. Nr. 17, poz. 130);
15. z dn. 25. II. 1927 o przedłużeniu okresu zasiłkowego na wypadek bezrobocia w sezonie martwym 1926—1927 (Dz. Ust. Nr. 17, poz. 131);
16. z dn. 4. III. 1927 o obligacjach komunal. Banku Gospodarstwa Krajowego (Pożyczka Skarbu Państwa) (Dz. Ust. Nr. 20, poz. 150);
17. z dnia 4. III. 1927 o monopolu zapalczanym (Dz. Ust. Nr. 20, poz. 151).